קמט א ב מיי' פ"ד מהלכות גניבה הלכה א סמג עשין עא טוש"ע ח"מ סי' שנ:

קנ ג מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הלכה י ופ"ב מהל' שכירות הל' ז ועיין בהשגות ובמ"מ ופ"ד מהל' גניבה הל' ט סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' נו סעיף א:

קנא ד מיי' פ"ד מהל' גניבה הלכה ט טוש"ע ח"מ סי' שנ:

תורה אור

אי אמרת בשלמא נשבע כי אתו עדים מיחייב אמטו להכי מחייבינן ליה קרבן אשבועה בתרייתא הואיל ויכול לחזור ולהודות אלא אי אמרת כי אתו עדים פטור מי איכא מידי דאילו אתי סהדי ומסהדי ביה פטור ואנן ניקו ניחייביה קרבן אשבועה הואיל ויכול לחזור ולהודות השתא מיהת לא אודי: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה הואיל וגנב משלם תשלומי כפל וטוען טענת גנב משלם תשלומי כפל מה גנב שהוא משלם כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה אף טוען טענת גנב בפקדון כשהוא משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מה לגנב שכן משלם תשלומי כפל שלא בשבועה תאמר בטוען טענת גנב שאין משלם תשלומי כפל אלא בשבועה אמרי היקישא היא ואין משיבין על היקישא הניחא למ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב שפיר אלא למ"ד האי אם ימצא הגנב ואם לא ימצא תרוייהו בטוען טענת גנב מאי איכא למימר אמרי גנב הגנב. איתיביה רבי חייא בר אבא לר' יוחנן היכן שורי נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משלם תשלומי כפל והא הכא דאי אפשר לבוית בשר בלא שחיטה וקתני משלם תשלומי כפל תשלומי ד' וה' לא הכא במאי עסקינן כגון שאכלו נבילה ולישני ליה כגון שאכלו טריפה כר"מ דאמר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ולישני ליה בבן פקועה כר"מ דאמר בן פקועה טעון שחיטה ולישני ליה כגון שעמד בדין ואמרו לו צא תן לו דהא אמר רבא צא תן לו טבח ומכר פטור מאי טעמא כיון דפסקיה למילתיה וטבח ומכר הוי גזלן וגזלן לא משלם תשלומי ארבעה וחמשה חייב אתה ליתן לו וטבח ומכר חייב מאי טעמא כל כמה דלא פסקיה ליה מילתא אכתי גנב הוא ולטעמיך לישני ליה בשותף שטבח שלא מדעת חבירו אלא חדא מתרי ותלתא נקט: ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל מאי טעמא דכתיב על כל אבדה אשר יאמר איתיביה רבי אבא בר ממל לרבי חייא בר אבא כי יתן איש אין נתינת קטן כלום ואין לי אלא שנתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין ת"ל עד האלהים יבא דבר שניהם עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד ואם איתא תיהוי נמי כאבידה הכא במאי עסקינן כגון שאכלו כשהוא קטן אבל כשהוא גדול מאי הכי נמי דמשלם א"ה אדתני עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד ליתני עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד אלא אמר רב אשי לא דמי אבידה קא אתיא מכח בן דעת הא לא אתיא מכח בן דעת: ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון אינו חייב עד שיכפור במקצת ויודה במקצת מאי טעמא אמר קרא כי הוא זה ופליגא דר' חייא בר יוסף דאמר ר' חייא בר יוסף

עירוב

ולישני ליה כגון שעמד בדין ואמרו ליה צא תן לו · והשתא צריך להוסיף על הברייתא ולפרש הכי היכן שורי נגנב משביעך אני ואמר אמן ואח"כ באו עדים ואמרו שיש בידו ועמד בדין וא"ל צא ותן לו ואח"כ טבחו והעדים מעידים אותו שאכלו משלם תשלומי כפל ואף ע"ג דהשתא צריך להוסיף על הברייתא ולפרש בדוחק ניחא ליה לגמרא לאוקמי הכי מלאוקמי כשאכלו נבלה שזה נראה לו דוחק יותר: אבל אכלו כשהוא גדול מאי הכי נמי דמשלם כו' · משמע אם נשבע ובאו עדים שאכלו משלם תשלומי כפל ותימה אמאי בעי שבועה מעיקרא כשאמר נגנב יהא נאמן במגו דאי בעי אמר החזרתיו לך כשהייתי קטן יהא נמי נאמן לומר נגנב בלא שבועה וי"ל דהכא מיירי שטוען זה הקטן כשהגדיל נתתי לך פקדון כשהייתי קטן ויודע אני שיש בידך עכשיו דהשתא לא שייך למימר מגו דהשלכתיו כשהיה קטן דא"כ הוה כפר במה שאמר ליה עדיין ישנו בידך ואין זה מגו כדאמר לקמן דלאו מעיז פניו לומר להד"ם: הא לא אתי מכח בן דעת · ואליבא דרב אשי דאמר אין יכול להשביעו כלל כל מה שהפקידו בקטנותו אפילו הפקדון בעין אבל לשינויא קמא יכול להשביעו כשהוא בעין:

עירוב

אי אמרת בשלמא כי אתו עדים · אחר שבועה קמייתא מחייב לשלומי קרנא השתא דלהכי ממונא הוא גביה ואמטו להכי מחייבינן ליה קרבן שבועה שניה דמשום דאין שבועה חלה על שבועה לא תפטריה דהואיל ויכול לחזור ולהודות בין זו לזו כמאן לכל אחת שבועת כפירה בפני עצמה היא: השתא מיהא לא אודי · בין זו לזו והשתא בכפירת דברים בעלמא הוא ולאו ממונא הוא גביה שהרי אין יכול להוציאו בעדים: טוען טענת גנב אינו משלם כפל עד שישבע ואחר כך יבאו עדים כדילפינן במרובה: היקישא הוא · דאיתקש גנב וטוען טענת גנב דסמיכי קראי אהדדי אם ימצא הגנב הרי גנב ואם לא ימצא הגנב כמו שאמר אלא הוא עצמו גנבו היינו טוען טענת גנב ונמצא שהוא גנבו: אלא למאן דאמר · בפרק מרובה (דף סג:) תרוייהו בטוען טענת גנב · דגנב עצמו נפקא לן מאם המצא (ג) בידו דכתיב בפרשה אחריתי היכי איתקש: גנב הגנב · מרבויא דה"א דאתרבאי בטוען טענת גנב [ילפינן לה כל דיני גניבה לרבות] תשלומי [כפל] וד' וה': משלם תשלומי כפל · דטוען טענת גנב: ולישני ליה כגון שאכלו טריפה · דאיכא ר"מ דפטר בהשוחט ונמצאת טריפה מתשלומי ד' וה' לעיל (דף ע') ומשני רבי יוחנן כר"מ ס"ל דאמר שחיטה שאינה ראויה לאכילה הואיל ושחיטה כהלכתה שמה שחיטה: ולישני ליה בגונב בן פקועה · שנמצא במעי אמו ופקעה לאחר שחיטה והוציאוהו דאיכא למאן דמחשב ליה בלא שחיטה כפ' בהמה המקשה (חולין דף עד:) דתנן ר"מ אומר אפילו הוא בן חמש שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו: כר"מ · בשחיטות חולין דתנן השוחט את הבהמה ומצא בה בן ט' חי כו': ולישני ליה כגון שעמד בדין · קודם לכן ולאחר נגנב ונשבע ובאו עדים שגנבו הוא עצמו וחייבוהו ב"ד ואמרו צא תן לו קרן וכפל ואח"כ טבחו ואכלו (וחזר ונשבע עליו) דמשלם כפל אשבועה קמייתא ופטור מטביחה כדרבא כו': בשותף שטבח · שותפין שגנבו וטבחו האחד שלא מדעת חבירו אמרינן בפרק מרובה (לעיל ד' עח:) שפטור מד' וה' דמחשב בקר אמר רחמנא ולא קרינא וטבחו כולו בקר שהוכחה דעל החצי של חבירו הוה טובח ומוכר אחר הגנב דפטור אבל לדעת חבירו משלמין שניהם דשלוחו הוא ואמרינן תחת לרבות את השליח: על כל אבדה · וגו' ישלם שנים: אין נתינת קטן כלום · דכתיב איש פרט לקטן דאין לשבעין על טענת נתינתו ואין באין לידי כפל על ידו דהכא כפל כתיב:

אין לי אלא שנתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן · דליכא למימר דהאי איש בשעת טענה קאי וה"ק כי יתן מי שהוא עכשיו איש בשעת טענה פרט למי שהוא עדיין קטן אבל אי הוי עכשיו איש אף שנתנו קטן לא ממעט ליה: נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין · דפטור: ת"ל יבא דבר שניהם · איתקש נתינה והעמדה בדין דבתרוייהו בעינן איש: הכוי נמי כאבידה · דליכא נתינה והוי טענה להשביע ולהתחייב כפל, וכי תבעו כשהוא גדול ליחייביה, להוי שבועה וכפילא אע"ג דנתינה ליכא: שאכלו · בעל הבית לפקדון בעוד שהפקיד קטן דלא ירד פקדון זה לתורת טענה מעולם אבל אבידה מכי מטא לידיה דהאי איחייב ליה שהרי יש לה בעלים בני טענה: הכי נמי דמשלם · דמשהגדיל קטן ונעשה בר טענה נתחייב זה לבא עמו לדין ואע"ג דנתינה לא הואי: דאמר קרא כי הוא זה · היינו מודה במקצת ובפרשת טוען טענת גנב כתיב:

עירוב